

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 18612
Tarih : 19.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/05/2022 16:37
Sayı: E-120.10-1016808

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çay Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en önemli geçim kaynağıdır. Çay üreticileri; tarımsal girdi fiyatlarında yaşanan fahiş artışlar, işçilik/maliyet dikkate alınmadan belirlenen düşük taban fiyatı ve kota-kontenjan gibi baskıcı alım politikaları nedeniyle büyük mağduriyetler yaşamaktadır. Çay üreticilerinin sorunlarının belirlenmesi, insanca yaşam koşullarını sağlayacak çay taban fiyatının ve desteklemenin verilmesinin sağlanması, belirlenen taban fiyatına bütün yaş çay alıcı şirketlerin de uyması, çay konusunda etkin politikaların üretilmesi, ÇAYKUR'un neden zarar ettirildiğinin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'ncü ve 105'inci maddelerine göre Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

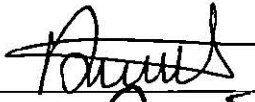
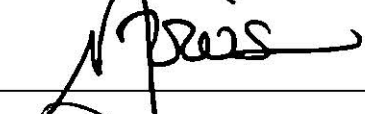
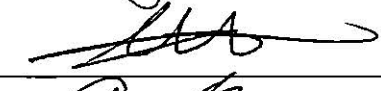
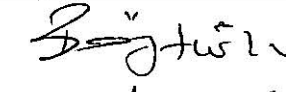
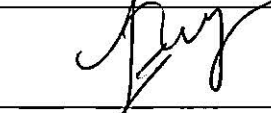
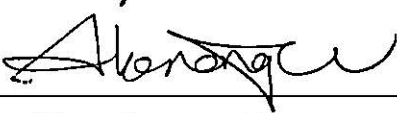
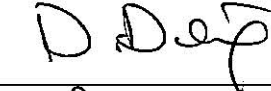
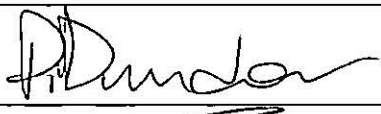
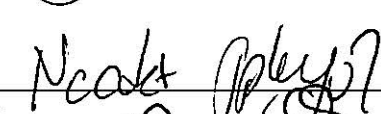
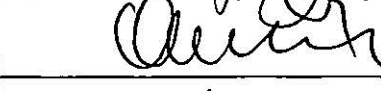
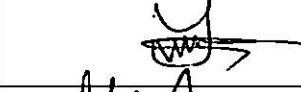
Çay yetişmesi için iklim ve toprak özelliklerine sahip olan Doğu Karadeniz Bölgesinde, 182 bin aile, 787 bin dekar alan üzerinde yapılan çay üretim ile geçimini sağlamaktadır.

Çay üreticileri; gübre fiyatlarından, mazota, elektrikten, çaylıkların bakımına, temizlenmesine, tarımsal ilaçların kullanımından, çay toplama bedeline kadar birçok tarımsal girdi fiyatlarında yaşanan fahiş artışlar, işçilik/maliyet dikkate alınmadan belirlenen düşük taban fiyatı ve kota-kontenjan gibi baskıcı alım politikaları nedeniyle büyük mağduriyetler yaşamaktadır.

RTE Üniversitesi Çay İhtisaslaşma Koordinatörlüğü'nün, Çay Yetiştiriciliğinde Gübreleme adlı yayınına göre, çay bahçelerinde en çok 25-5-10 (N P K) kompoze gübre kullanılmaktadır. Dekara 70 kilogram gübre verilmesi önerilmektedir. Ayrıca çay topraklarının ihtiyacına göre dekar başına 3-4 ton (3-4 yılda bir) çiftlik gübresi verilebilmektedir. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri, 14 Şubat 2022 tarihinden itibaren üre gübresinin 9 bin 200 TL, 20.20.0 gübresinin 6 bin 100 TL, çay gübresinin de 7 bin 500 TL'den satılacağını bildirmiştir. Düşük verimli arazilerdeki çay bahçelerinde uygun bakım ve besleme yapılması hem çay verimini hem de kalitesini arttıracaktır. Çayda iyi verim alınabilmesi için yıllık sıcaklık ortalamasının 14 santigrat derecenin altına düşmemesi, toplam yıllık yağışın, 2000 mm'den az olmaması ve aylara göre dağılımının düzenli olması, bağıl nem oranının ise en az %70 olması gerekmektedir. Girdi fiyatlarındaki artışın yanı sıra, Doğu Karadeniz Bölgesinde yaşanan ekolojik yıkımlar, iklim krizi ve verimsizleşen yaşlı çay bahçelerinin sökülerek yeni çay bahçelerinin tesis edilememesi gibi sorunlar da giderek derinleşmektedir.

Çay tarımını geliştirmek, çay kalitesini ıslah etmek, iç ve dış pazar isteklerini karşılamak üzere kuru çay üretmek, ithal etmek ve ihraç etmek, verimlilik esasına dayalı işletme politikasıyla sermaye birikimine yardım ederek yatırım kaynağı sağlamak amacıyla kurulan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (ÇAYKUR), 46 Yaş Çay İşleme Fabrikası, 1 Çay Paketleme Fabrikası, 1 Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü, 8 Pazarlama Bölge Müdürlüğü, Anatamir Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü bulunmaktadır. Bölgede üretilen yaş çay ürününün yıllara göre değişmekle birlikte yaklaşık %50-55'i ÇAYKUR tarafından satın alınmaktadır. 9.095 ton/gün yaş çay işleme kapasitesi bulunmasına karşın 1984 yılında 3092 sayılı "Çay Kanunu" ile çay işletmeciliği serbest bırakılmış, böylece özel sektörün yaş çayı üreticilerden satın alabilmelerinin önü açılmıştır. ÇAYKUR'un uyguladığı kota ve kontenjan nedeniyle çay üreticileri, çaylarını belirlenen taban

Anayasa, üreticilere, işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırmayı, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri almasını Devletin sorumluluğu olarak tanımlamıştır. Çay üreticilerinin sorunlarının belirlenmesi, insanca yaşam koşullarını sağlayacak çay taban fiyatının ve desteklemenin verilmesinin sağlanması, çay konusunda etkin politikaların üretilmesi, ÇAYKUR'un neden zarar ettirildiğinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmalıdır.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2			
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	